

POSTBUS 3007 2001 DA HAARLEM

Faunabeheereenheid Noord-Holland
T.a.v. Dhr. D. Karelse
Spaarne 17
2011CD Haarlem

Gedeputeerde Staten

TCG/VG/OMG

Servicepunt@noord-holland.nl

Tel. nummer: 0800 0200 600

1 | 27

Verzenddatum

28 JAN. 2016

Kenmerk

738611/755747

Uw kenmerk

FBE/TK/20150302

Betreft: Ontheffing ex artikel 68 van de Flora- en faunawet, voor het uitvoeren van afschot van koppelvormende paren van **grauwe gans** (*Anser anser*), **brandgans** (*Branta leucopsis*), **Canadese gans** (*Branta canadensis*) en verwilderde gedomesticeerde en/of hybride ganzen in al hun verschijningsvormen;

Flora- en faunawetbesluit: 51 (2015)

Geacht Bestuur,

Op 9 december 2015 hebben wij uw aanvraag voor een ontheffing ex artikel 68 Flora- en faunawet (hierna: Ffwet) ontvangen, welke bij ons is geregistreerd onder kenmerk 738611/738916. In deze aanvraag verzoekt u om een ontheffing ex artikel 68 Ffwet om maatregelen ter voorkoming en bestrijding van schade veroorzaakt door **grauwe gans** (*Anser anser*), **brandgans** (*Branta leucopsis*) en **Canadese gans** (*Branta canadensis*) en verwilderde gedomesticeerde en/of hybride ganzen in al hun verschijningsvormen uit te kunnen voeren. Deze maatregelen staan opgenomen in het Ganzenbeheerplan 2015-2020 (hierna: GBP) dat op 3 maart 2015 door ons is goedgekeurd.

Het betreft een ontheffing voor het gehele werkgebied van de Faunabeheereenheid in de provincie Noord-Holland. De ontheffing is aangevraagd voor de periode tot 3 maart 2020 en zal jaarlijks worden gebruikt vanaf 1 februari tot 1 april, conform het provinciaal beleid en het GBP.

U vraagt in relatie tot **grauwe gans** en **brandgans** ontheffing van:

- a) de verboden genoemd in artikel 9 Ffwet (verbod op het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop op te sporen van beschermde inheemse diersoorten);

Postbus 3007

2001 DA Haarlem

Telefoon (023) 514 3143

Fax (023) 514 3030

Houtplein 33

Haarlem [2012 DE]

www.noord-holland.nl

- b) de verboden genoemd in artikel 10 Ffwet (verbod op het opzettelijk verontrusten van beschermde inheemse diersoorten);
- c) het bepaalde in artikel 5 lid 1 sub a en b van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren om middelen bedoeld in artikel 72, lid 1 Ffwet waarmee dieren mogen worden gevangen of gedood aan te wijzen;
- d) het bepaalde in artikel 7 lid 9 sub a van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren (verbod gebruik geweer voor zonsopgang en na zonsondergang). U vraagt ontheffing om het geweer te mogen gebruiken van één uur voor zonsopgang tot één uur na zonsondergang;
- e) het bepaalde in artikel 74 lid 1 sub c Ffwet (verbod op het gebruik van het geweer op zon- en feestdagen). U vraagt ontheffing om het geweer ook op -zon en feestdagen te kunnen gebruiken;

U vraagt in relatie tot **Canadese gans** ontheffing van:

- g) het bepaalde in artikel 7 lid 9 sub a van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren (verbod gebruik geweer voor zonsopgang en na zonsondergang). U vraagt ontheffing om het geweer te mogen gebruiken van één uur voor zonsopgang tot één uur na zonsondergang;
- h) het bepaalde in artikel 74 lid 1 sub c Ffwet (verbod op het gebruik van het geweer op zon- en feestdagen). U vraagt ontheffing om het geweer ook op -zon en feestdagen te kunnen gebruiken.

In het kader van beheer en schadebestrijding ter voorkoming van schade aan gewassen gelden reeds de volgende vrijstellingen:

- Landelijke vrijstelling voor het opzettelijk verontrusten (artikel 10 Ffwet) en doden (artikel 9 Ffwet) van Canadese gans;
- Provinciale vrijstelling voor het opzettelijk verontrusten (artikel 10 Ffwet) van brandgans en grauwe gans.

U verzoekt ons om de door u gevraagde aanwijzing en ontheffing te baseren op de integrale tekst van uw GBP.

Besluit

In de onderstaande brief en het bijgevoegde besluit behandelen wij uw aanvraag en besluiten wij uw verzoek te honoreren voor wat betreft de ontheffing op grond van artikel 68. Aangezien opzettelijk verontrusten van grauwe gans en brandgans al mogelijk is op grond van de provinciale vrijstelling, en het opzettelijk verontrusten en doden van Canadese gans al mogelijk is op grond van de landelijke vrijstelling wordt dit niet nogmaals ontheven.

Wettelijk kader

Artikel 68

Op grond van artikel 68 van de Ffwet kunnen Gedeputeerde Staten, wanneer er een in de wet genoemd belang in het geding is, onder bepaalde voorwaarden voor wat betreft beschermde inheemse diersoorten ontheffing verlenen van het bepaalde bij of krachtens de artikelen 9 tot en met 15, 15a, 15b, tweede lid in samenhang met het eerste lid, 16, 17, 18, 53, eerste lid, onderdelen c en d, 72, vijfde lid, en 74.

De wet stelt hierbij als voorwaarde dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat, dat er niet bij of krachtens enig ander artikel van deze wet vrijstelling is of kan worden verleend, dat er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding en dat het Faunafonds is gehoord.

De in artikel 68 van de wet genoemde belangen zijn:

- a) in het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid;
- b) in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- c) ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren;
- d) ter voorkoming van schade aan flora en fauna;
- e) met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen belangen (deze belangen zijn vastgelegd in artikel 4, eerste lid onderdeel a t/m f van het "Besluit beheer en schadebestrijding dieren").

Landelijke vrijstelling

Op grond van artikel 65, eerste lid, sub a van de Ffwet kunnen beschermde inheemse diersoorten worden aangewezen die in het gehele land schade aanrichten. Het is voor de grondgebruiker op grond van artikel 65, lid 3 (zogeneten landelijke vrijstelling) toegestaan af te wijken van de in artikelen 9, 10, 11 en 12 opgenomen verboden ten aanzien van de desbetreffende soorten.

Het is op grond van de landelijke vrijstelling toegestaan om in afwijking van de artikelen 9 en 10 van de Ffwet onder meer Canadese gans opzettelijk te verontrusten en te doden ter voorkoming van dreigende schade aan gewassen.

Provinciale vrijstelling

Op grond van artikel 65, vierde lid, van de Ffwet is op 22 september 2014 de "Verordening vrijstellingen Flora- en faunawet Noord-Holland 2014" vastgesteld. Het is voor de grondgebruiker bij deze provinciale vrijstelling toegestaan om in afwijking van artikel 10 Ffwet onder meer

grauwe gans en brandgans opzettelijk te verontrusten ter voorkoming van dreigende schade aan gewassen.

Rijks- en provinciaal beleid

De afgelopen jaren is de populatie van diverse ganzensoorten welke het gehele jaar in Nederland verblijven en broeden (jaarrond verblijvende ganzen) sterk toegenomen. Deze groei heeft geresulteerd in een toename van de door deze soorten veroorzaakte schade aan onder andere (landbouw-)gewassen. Dit is reden geweest voor het schrijven van een breed scala aan rijks- en provinciale beleidsstukken. Deze beleidsstukken schetsen het beleidskader waaraan getoetst moet worden bij het beoordelen van de onderhavige aanvraag.

Rijksbeleid

Handreiking overzomerende ganzen (2007)

De toenemende schade veroorzaakt door jaarrond verblijvende ganzen was voor de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (thans EZ) aanleiding om nieuw beleid te ontwikkelen.

“(.....)

Het hoofddoel van het beleid is de voorkoming van de schade, en niet de beperking van de ganzenpopulaties per sé. Dit is echter in sommige gebieden wel één van de in de, door het beleidskader geschreven, handreiking voorgestelde maatregelen.

Deze handreiking dient ter ondersteuning van provincies en faunabeheereenheden om op lokaal niveau beleid ten aanzien van overzomerende ganzen te kunnen formuleren. Het is aan de provincies en faunabeheereenheden om per gebied de optimale combinatie van maatregelen te treffen om zo de schade aan de (landbouw) gewassen te beperken.”

Provinciaal beleid

Beleidsnota Flora- en faunawet Noord-Holland (2007) (hierna: Beleidsnota)

Deze beleidsnota beschrijft ons beleid bij gebruikmaking van de aan ons toegekende bevoegdheden in het kader van de Ffwet. In paragraaf 7.6.3 is aangegeven:

“GS zullen ontheffingen verlenen voor het doden van diersoorten onder de noemer populatiebeheer als dit het voorkomen van schade aan de erkende belangen (zie hoofdstuk 8) tot doel heeft. Dit alleen op basis van een faunabeheerplan, waarin een goed onderbouwde berekening van de gewenste populatie is opgenomen. Nadrukkelijk dient in het faunabeheerplan te worden gemotiveerd dat populatiebeheer een noodzakelijk middel is om schade te voorkomen of te bestrijden. Voor populatiebeheer als doel op zich zal geen ontheffing worden verleend.

Over de ganzenproblematiek zijn GS van mening dat de problematiek zo sterk is toegenomen, dat een faunabeheerplan alleen niet voldoende is. Daarom wordt voor overzomerende ganzen een eigen beleidskader opgesteld. In dit beleidskader worden specifiek beleid en maatregelen geformuleerd inzake de problematiek van overzomerende ganzen. GS zullen het beleidskader ontwerpen samen met de betrokken partijen in het veld, waaronder Faunabeheereenheid, landbouw, natuurbescherming, Schiphol, Faunafonds, aanliggende provincies, LNV en Rijkswaterstaat."

Het in de Beleidsnota genoemde beleidskader heeft de vorm gekregen van het Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland dat 27 mei 2014 door ons is vastgesteld.

Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland

Het Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland schetst een handelingskader waarbinnen schade, veroorzaakt door ganzen, voorkomen en bestreden kan worden. In het Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland hebben we in hoofdstuk 1.1 de problematiek rondom de in Noord-Holland verblijvende ganzen verwoord:

"1.1 Aanleiding nieuw uitvoeringsbeleid

(...)

Zowel jaarrond verblijvende als overwinterende ganzen veroorzaken, in steeds grotere mate, belangrijke schade aan agrarische gewassen. Daarnaast kan schade aangericht worden aan natuurwaarden, zoals door het lokaal (over)begrazen van riet of andere oevervegetatie (hoewel de schaal waarop dit gebeurt nog niet goed gedocumenteerd is) en (lokaal) de vermessing van voedselarme vegetaties. Ook is door de grootte van de ganzenpopulatie de kans op aanvaringen tussen vliegtuigen en ganzen aanwezig. Kortom: ganzen brengen ook overlast met zich mee."

Om de genoemde schade te beperken dan wel te voorkomen is een samenstel van maatregelen noodzakelijk. In hoofdstuk 5 zijn de mogelijk in te zetten maatregelen uitgewerkt. In §5.9 is het onderdeel populatiebeheer, ten einde schade te beperken, omschreven:

"5.9 Populatiebeheer als middel om schade te bestrijden

In tegenstelling tot de hiervoor beschreven schadebestrijding op perceelniveau kan schade ook bestreden worden door middel van het ingrijpen in de populatie. Voordat dit ingrijpen in de populatie mag worden uitgevoerd moet aannemelijk gemaakt worden dat de gunstige staat van instandhouding van de betreffende diersoort niet in het geding kan komen. Ook moet duidelijk zijn dat de inzet van werende en verjagende middelen, inclusief aan verjaging ondersteunend afschot, er

niet toe leiden dat de schade gereduceerd wordt tot een aanvaardbaar niveau. Gezien de grootte en groei van de diverse ganzenpopulaties vergt het ingrijpen in de populatie een ferme inspanning. Ingrijpen in de populatie kan met een aantal verschillende maatregelen uitgevoerd worden. Voor alle populatiebeherende maatregelen is een ontheffing, aanwijzing of vrijstelling vereist.

(...)

5.9.2 Afschot

Als maatregel om in te grijpen in de populatie kan afschot van ganzen ook een middel zijn om schade te voorkomen. Het vergt echter wel een grote tijdsinspanning om de populatiegrootte zodoende daadwerkelijk omlaag te brengen. Bij afschot als populatiebeperkende maatregel is de inzet van werende en verjagende middelen niet vereist. Het gebruik van lokvogels om dieren binnen schootsafstand te lokken is toegestaan bij afschot om in te grijpen in de populatie. Bij ingrijpen in de populatie is het doel de schade te verminderen door een aantal dieren uit de populatie weg te nemen. Voor dergelijke acties geldt derhalve geen beperking wat betreft de inzet van aantal geweren en/of aantal geschoten dieren per geweer. Wij kunnen overwegen personen of categorieën van personen aan te wijzen (op grond van art. 67 Flora- en faunawet) om afschot als populatie beperkende maatregel uit te voeren.”

Faunabeheerplan

Na vaststelling door u heeft u op 22 december 2014 uw GBP ter goedkeuring aan ons aangeboden. Bij brief van 26 januari 2015 heeft het Faunafonds hierover een positief advies uitgebracht (559895/553573) en op 3 maart 2015 hebben wij uw GBP, met een aantal voorbehouden, goedgekeurd, zoals bedoeld in artikel 30 van de Ffwet.

In dit GBP zet u, onder andere, uitgebreid uiteen wat voor schade is ontstaan aan gewassen door ganzen, welke inspanningen de afgelopen jaren zijn geleverd om te pogen deze schade te beperken en welke maatregelen u nu nodig acht om de schade verder te beperken. Hierbij wordt een samenstel van maatregelen voorgesteld, van minder ingrijpende maatregelen zoals het inzetten van preventieve maatregelen tot het inzetten van populatiebeheer door onder andere afschot.

In ons hiervoor genoemde besluit van 3 maart 2015 hebben wij bepaald dat ontheffingsaanvragen op basis van dit GBP aangevuld dienen te zijn met een aanvullende onderbouwing met betrekking tot het gebruik van het geweer voor het doden van nijlganzen en uitvoering van maatregelen voor zonsopgang en na zonsondergang. U heeft aan dit

laatste onderdeel invulling gegeven door de memo's van 25 en 26 maart 2015 (onze kenmerken 577935/592897 en 577935/592900).

Uitvoeringsgebied

De ontheffing is aangevraagd voor het gehele werkgebied van de Faunabeheereenheid in de provincie Noord-Holland.

Advies Faunafonds

Op grond van artikel 68, lid 1, van de Ffwet moet het Faunafonds worden gehoord wanneer GS op grond van artikel 68 een besluit nemen.

Op 26 januari 2015, onder nummer 559895/553573, hebben wij het advies van het Faunafonds over het GBP ontvangen waarin het Faunafonds aangeeft dat het van oordeel is dat het GBP een degelijk stuk is. Het Faunafonds adviseert om het GBP en de daaraan gekoppelde ontheffingen goed te keuren. Een kopie van het advies is als bijlage bij deze brief gevoegd (bijlage 1).

Naar aanleiding van uw eerdere aanvraag van 11 april 2013 (uw kenmerk FBE/DK/20130410) voor het vangen en doden van diverse ganzensoorten is het Faunafonds gehoord over deze specifieke aanvraag. Hierbij werd door het Faunafonds aangegeven dat het positieve advies op het desbetreffende faunabeheerplan ook kan worden gezien als een positief advies over de ontheffingen welke nodig zijn om de in het faunabeheerplan beschreven maatregelen uit te kunnen voeren. Nu het Faunafonds een positief advies heeft uitgebracht over het GBP en met het oog op het zojuist weergegeven eerdere standpunt van het Faunafonds is voor onderhavige aanvraag niet opnieuw een advies van het Faunafonds ingewonnen.

Aanvraag

De door u aangevraagde ontheffing maakt onderdeel uit van een pakket aan maatregelen voor het bestrijden en voorkomen van schade aan (landbouw-)gewassen door ganzen. De combinatie van maatregelen in het pakket moet zorgen voor een effectieve aanpak. U geeft in uw GBP aan dat elke maatregel op zichzelf niet voldoende resultaat zal opleveren. Binnen het pakket worden de maatregelen volgens een prioritering uitgevoerd. Het doden van ganzen vindt alleen plaats als alle andere maatregelen niet voldoende blijken te zijn.

Het pakket aan maatregelen bestaat uit:

1. Preventieve maatregelen (werende en verjagende middelen, inrichtingsmaatregelen);

2. Nestbehandeling;
3. Verjagen van ganzen met ondersteunend afschot;
4. Populatiebeheer door middel van het geweer en vangacties.

Voor de volgende maatregelen is, ter voorkoming en bestrijding van schade aan (landbouw-)gewassen, door ons al eerder een vrijstelling of ontheffing verleend:

- Voor het opzettelijk verontrusten van grauwe en brandgans voorziet de provinciale vrijstellingsverordening van 22 september 2014;
- Voor het uitvoeren van nestbehandeling van grauwe en brandgans voorziet de provinciale vrijstellingsverordening van 22 september 2014;
- Voor het opzettelijk verontrusten, doden en plegen van nestbehandeling bij nesten van Canadese gans voorziet de landelijke vrijstelling.
- Verjagen met ondersteunend afschot van grauwe gans en brandgans in de zomerperiode;
- Verjagen met ondersteunend afschot van grauwe gans, kolgans en brandgans op kwetsbare gewassen in de winterperiode;
- Vangen en doden met behulp van CO₂ van grauwe gans en brandgans in de ruiperiode;
- In aanvulling op de vrijstelling de uitvoering van bovenstaande ontheffingen op zon- en feestdagen en een uur voor zonsopgang en een uur na zonsondergang voor Canadese gans.

Overwegingen

Zoals in artikel 68 van de Ffwet staat omschreven moet aan een aantal voorwaarden zijn voldaan voordat een ontheffing van de eerder genoemde verbodsartikelen kan worden afgegeven. Naast de in de wet genoemde afwegingen dienen de in de aanvraag beschreven handelingen aan te sluiten bij het Flora- en faunabeleid dat vastgesteld is in de Beleidsnota en het Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland. Hieronder zullen de verschillende afwegingen beschreven worden.

Schade aan wettelijk belang

Bij het afgeven van ontheffingen, op grond van artikel 68, van de verboden van de Ffwet is het van belang te beoordelen of een in de wet genoemd belang in het geding is. U hebt uw aanvraag ingediend voor het wettelijke belang "ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren". In uw aanvraag verzoekt u de aangevraagde ontheffing te baseren op de schadegegevens in het GBP.

Belangrijke schade aan gewassen

De jurisprudentie (ABRvS 19 juli 2006, LJN: AY4199 en LJN:AY4236 en Rechtbank 's Gravenhage 24 februari 2009, AWB 08/3633 en 08/3632 BESLU) op dit onderwerp laat zien dat voor het begrip belangrijke schade van belang is dat aannemelijk wordt gemaakt dat voor belangrijke schade moet worden gevreesd. U heeft hier in uw GBP invulling aan gegeven door de schadecijfers van voorgaande beheerperiode inzichtelijk te maken.

Tabel 1 laat de gesommeerde schadecijfers zijn in winter en zomer, in de periode 2008 tot en met 2013 en met onderscheid naar de oude (1 april - 1 oktober) en de nieuwe periode die nu wordt gehanteerd (1 maart - 1 november).

uitgekeerde schadecijfers	2008	2009	2010	2011	2012	2013
winter oude stijl	€ 865.743	€ 1.068.899	€ 1.179.608	€ 1.997.310	€ 2.096.676	€ 1.807.845
winter nieuwe stijl	€ 628.785	€ 788.419	€ 740.921	€ 1.286.123	€ 1.276.783	€ 1.106.449
zomer oude stijl	€ 315.889	€ 548.433	€ 674.700	€ 950.982	€ 1.138.889	€ 1.720.437
extra maart + okt	€ 236.958	€ 280.480	€ 438.687	€ 711.187	€ 819.893	€ 701.396
zomer nieuwe stijl	€ 552.847	€ 828.913	€ 1.113.387	€ 1.662.169	€ 1.958.782	€ 2.421.833

Tabel 1. Gesommeerde uitgekeerde schadecijfers per jaar voor Noord-Holland, (bron: schadecijfers Faunafonds, november 2014). Tabel 8, p. 33 van het GBP.

Hieruit blijkt dat de zomerschade sinds 2008 met een factor 5 is vermenigvuldigd.

Tabel 2a en 2b geeft de getaxeerde schadecijfers per WBE weer in de periode 2008 tot en met 2013. Genoemde schadecijfers zien op de voorgaande ontheffingsperiode en de uitvoeringsperiode van 1 april - 1 oktober en betreffen alle getaxeerde schadebedragen. Wanneer de schadebedragen van maart en oktober worden meegerekend conform de nieuwe ontheffingsperiode komen de schadecijfers nog hoger uit, wat reeds zichtbaar is gemaakt in tabel 1.

Ongeacht het gebruikte referentiekader is gebleken dat in alle afzonderlijke WBE's en daarmee dus in de gehele provincie sprake is geweest van belangrijke schade in de zomerperiode. Dit betreft niet enkel de gesommeerde bedragen; in alle WBE's is sprake van minimaal één, maar vaak vele, geval(len) van belangrijke schade.

WBE naam	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Amstelland						
Banne Wormer, Jisp en Neck			607			
Beemster Jagersvereniging	5.626	2.204	0	13.819	3.933	5.811
Dien, de	1.188	3.612	0	0	0	810
Grootgeestmerambacht	9.422	7.520	4.831	80.848	19.703	4.422
Grootslag, Het	2.160	19.342	32.230	80.327	25.932	19.143
Haarlemmermeer	0	1.680	0	2.032	0	0
IJmeer en Vechtstreek	0	0	710	0	0	218
NM Loosdrechtse Plassen	0	0	222	435	473	377
Noorder-Koggenland e.o.	5.100	5.017	13.333	4.703	0	4.149
Noorderpark						
Noord-Kennemerland						
Noordkop, De	20.411	39.853	30.760	19.915	26.708	41.417
Oostzaan						
Ouwe Laand, 't	0	596	0	1.320	0	0
Purmer, de	910	529	1.469	6.840	468	7.038
Schermeer, de	6.398	1.735	6.273	1.500	6.696	1.459
Stad Edam	0	315	0	2.889	0	282
Texel	11.732	23.865	4.105	32.188	12.891	12.296
Uitgeest e.o.						
Gooi en Vechtstreek	0	0	0	409	0	0
Waterland e.o.	0	309	239	1.830	0	0
Waterland, St. Jachtbeheer	0	616	6.287	3.658	317	2.592
Westerkoggejagers	102	24.964	9.119	0	4.923	6.056
Wieringermeer, St. Jachtraad	23.509	28.955	39.007	50.451	8.463	4.931
Wijckermeer		500				
Zaanstreek	160	0	23.156	0	0	14.602
Zeevang	631	2.728	1.971	450	3.119	7.504
Zuid-Kennemerland						
totalen	87.349	164.340	174.319	303.614	113.626	133.107

Tabel 2a. Getaxeerde zomerschadecijfers op kwetsbare gewassen per jaar per WBE, (bron: schadecijfers Faunafonds, mei 2014). Tabel 7, p. 32 van het GBP.

WBE naam	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Grootgeestmerambacht	1.467	1.042	3.138	0	1.647	0
Haarlemmermeer	0	0	0	0	0	0
NM Loosdrechtse Plassen	0	535	0	0	0	122
Wijckermeer	0	0	0	0	0	1.461
Grootslag, Het	0	5.451	3.616	3.189	5.493	1.944
Noorderpark	5.268	3.635	2.496	5.113	5.519	4.952
Ouwe Land, 't	0	2.896	960	14.052	4.131	5.668
Wieringermeer, Stichting jachtraad	0	1.687	3.996	1.522	9.216	6.367
Noord-Kennemerland	863	0	0	0	0	7.135
Stad Edam	0	1.058	0	1.512	2.880	11.866
Purmer, De	0	672	255	1.056	2.823	12.882
Waterland, St. Jacht- en Faunabeheer	4.592	4.222	9.918	26.069	15.148	14.925
Zuid-Kennemerland	756	4.120	5.273	6.608	10.080	16.027
Amstelland	1.994	7.312	7.758	21.744	16.549	25.327
Westerkoggejagers	1.040	5.470	9.260	11.303	20.560	35.296
Beemster Jagersvereniging	2.759	4.166	8.011	23.386	21.444	39.806
voor Gooi- en Vechtstreek	33.818	36.557	29.112	18.579	34.470	47.585
Waterland en omstreken	8.769	16.589	27.570	24.110	46.927	51.097
Oostzaan	1.949	7.032	15.031	29.662	44.235	56.894
Texel	19.705	19.674	30.988	30.969	42.818	58.905
Uitgeest e.o.	7.280	26.401	18.208	61.375	43.532	67.939
IJmeer en Vechtstreek	25.452	32.368	30.906	42.192	45.805	72.622
Noordkop, de	10.102	22.951	23.795	44.869	42.116	83.523
Noorder-Koggenland e.o.	13.627	19.054	29.682	68.945	30.550	88.231
Dien, De	50.427	58.943	104.151	107.154	90.761	128.428
Banne Wormer, Jisp en Neck	17.445	20.198	32.023	54.525	59.162	189.261
Zaanstreek e.o.	49.819	56.337	104.235	127.713	164.563	234.509
Zeevang	29.612	59.258	77.445	125.992	153.417	295.178
Schermeer en omstreken, De	17.021	28.775	52.150	94.027	246.688	310.782
totalen	303.765	446.403	629.977	945.666	1.160.534	1.868.732

Tabel 2b. Getaxeerde zomerschadecijfers op overjarig grasland per jaar per WBE (bron: schadecijfers Faunafonds, mei 2014). Bijlage 11 bij het GBP, p. 27.

In tabel 3 zijn de schadecijfers over de periode 2009-2013 opgenomen, uitgesplitst per soort en met onderscheid naar winter- en zomerseizoen. In de tabel is zichtbaar dat de grootste zomerschades kunnen worden toegerekend aan grauwe gans en brandgans. Tevens wordt duidelijk dat de schade met een factor 2 (grauwe gans) tot 13 (brandgans) is vermenigvuldigd.

uitgekeerd bedrag [€]		totaal 2009	totaal 2010	totaal 2011	totaal 2012	totaal 2013
diersoort	periode					
grauwe gans	winter	€ 774.717	€ 868.771	€ 1.338.987	€ 1.554.669	€ 1.528.090
	zomer	€ 548.643	€ 588.462	€ 751.677	€ 1.017.099	€ 1.295.850
totaal grauwe gans		€ 1.323.360	€ 1.457.233	€ 2.090.664	€ 2.571.768	€ 2.823.940
kolgans	winter	€ 213.364	€ 222.027	€ 338.691	€ 350.241	€ 370.897
	zomer	€ 10.630	€ 12.243	€ 11.803	€ 13.065	€ 18.814
totaal kolgans		€ 223.994	€ 234.270	€ 350.494	€ 363.306	€ 389.711
brandgans	winter	€ 25.941	€ 37.615	€ 172.491	€ 136.108	€ 189.828
	zomer	€ 4.551	€ 7.461	€ 27.537	€ 34.950	€ 57.747
totaal brandgans		€ 30.492	€ 45.076	€ 200.028	€ 171.058	€ 247.575
rotgans	winter	€ 33.073	€ 29.680	€ 53.589	€ 46.757	€ 77.432
	zomer	€ 5.412	€ 5.224	€ 9.446	€ 14.310	€ 51.958
totaal rotgans		€ 38.485	€ 34.904	€ 63.035	€ 61.067	€ 129.390
canadagans	winter	€ 1.632	€ 0	€ 0	€ 1.704	€ 1.875
	zomer	€ 0	€ 0	€ 317	€ 77	€ 2.773
totaal canadagans		€ 1.632	€ 0	€ 317	€ 1.781	€ 4.648
boerengans e.d.	winter	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	zomer	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
totaal boerengans e.d.		€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
		€ 1.618.069	€ 1.776.656	€ 2.706.346	€ 3.172.869	€ 3.595.264

Tabel 3. Uitgekeerde schadecijfers per jaar per soort, uitgesplitst naar zomer en winter (bron: schadecijfers Faunafonds, maart 2014). Tabel 9, p. 34 van het GBP.

Samenvattend wordt duidelijk dat belangrijke schade in de zomerperiode in heel Noord-Holland optreedt, dat de zomerschade verviervoudigd is sinds 2008 en dat grauwe gans en brandgans hier het grootste aandeel in hebben.

Wij hebben de door u aangeleverde schadecijfers gecontroleerd en vergeleken met de schadecijfers zoals deze door BIJ12 (het voormalige Faunafonds) zijn geregistreerd. Uit deze controle komt naar voren dat de door u gehanteerde schadecijfers correct zijn. Het digitale document waarin deze controle is vervat is bij ons op te vragen. Het betreft een bestand in Excel-format.

Samenhang populatieontwikkeling ganzen en schade

Het Ministerie van EZ (voorheen: LNV) concludeert in haar Handreiking Overzomerende ganzen uit 2007: "Overzomerende ganzen veroorzaken belangrijke schade in de landbouw. Op dit moment (2007) is deze schade nog relatief beperkt, maar wanneer de populaties verder gaan

groeien, hetgeen wordt verwacht, zal deze naar alle waarschijnlijkheid gaan toenemen.”

In uw GBP (§ 4.4, p. 24) is helder weergegeven hoe de populaties van grauwe gans, brandgans, Canadese gans en de verwilderde en gehybridiseerde varianten daarvan (de zogenaamde boerengans) in de afgelopen jaren zijn gegroeid in Noord-Holland. In tabel 4 is zichtbaar dat de overzomerende populatie van brandgans in 2014 bijna was verdrievoudigd.

Jaar	grauwe gans	kolgans	brandgans	Can. gans	boerengans	nijlgans
2011	78.945	6	7.363	4.663	3.787	2.365
2012	81.903	72	9.129	3.478	2.516	1.990
2013	82.371	78	12.007	4.000	2.640	2.835
2014	86.165	11	21.674	5.321	2.067	4.501

Tabel 4. Zometelling ganzen, uitgevoerd door Landschap Noord-Holland. Tabel 1, p. 24 van het GBP.

Zoals ook de Rechtbank Haarlem van mening is (LJN:BD3650), achten wij het aannemelijk dat er sprake is van een (positieve, zij het niet lineaire) correlatie tussen de omvang van de populatie jaarrond verblijvende (overzomerende) ganzen en de omvang van de getaxeerde schade aan gewassen. En dat vermindering van schade aan gewassen slechts kan worden bereikt, wanneer er ook een reductie van het aantal dieren plaatsvindt. Dit is in lijn met de uitspraken van de Raad van State van 9 maart 2006 (200601692/1) en 4 februari 2009 (200802524/1) waarin wordt geconcludeerd dat het terugbrengen van het aantal ganzen zal bijdragen aan het terugdringen van de door deze ganzen te veroorzaken schade. In casu werd een oorzakelijk verband aanwezig geacht. Tot het bestaan van een dergelijk verband wordt ook geconcludeerd in de Handreiking Overzomerende Ganzen van het ministerie van EZ uit 2007 en het rapport “Overzomerende ganzen: grenzen aan de groei” (Van der Jeugd et al., 2006).

Conclusie

Naar aanleiding van de gegevens in uw GBP menen wij dat er voldoende is aangetoond dat er in de gebieden waarvoor deze ontheffing is aangevraagd sprake is van belangrijke schade (minimaal € 250,- per schadegeval) aan gewassen. Tevens achten wij voldoende aangetoond dat deze schade in de zomerperiode voornamelijk wordt veroorzaakt door grauwe gans en brandgans en dat beperking van de populatie noodzakelijk is om deze schade te beperken. Wij zijn dan ook van mening dat is voldaan aan de criteria zoals deze laatstelijk door de Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State zijn verwoord in de uitspraak van 1 mei 2013 (201202095/1).

Gezien de opname van de Canadese gans op de landelijke vrijstelling is tevens aangetoond dat de Canadese gans in het gehele land belangrijke

schade aan gewassen aanricht. Omdat de Canadese gans landelijk is vrijgesteld, is het vanuit uitvoeringsmogelijkheden gewenst om overeenkomstig beheer uit te kunnen voeren. Daarom worden in deze ontheffing dezelfde uitvoeringskaders voor Canadese gans mogelijk gemaakt, zijnde het uitvoeren op zon- en feestdagen en van een uur voor zonsopgang tot een uur na zonsondergang.

Andere bevredigende oplossingen

In onze beleidsnota is het uitgangspunt van de wet verankerd dat het ontstaan van (belangrijke) schade eerst voorkomen dient te worden voordat er overgegaan kan worden tot het doden van dieren. Het doden van ganzen zal pas plaatsvinden als eerst deze minder ingrijpende maatregelen zijn ingezet.

Preventieve middelen

In uw GBP beschrijft u uitgebreid de verschillende preventieve en inrichtingsmaatregelen die getroffen kunnen worden ten einde schade te kunnen voorkomen.

Onder preventieve maatregelen die op perceel niveau kunnen worden ingezet vallen de maatregelen zoals vereist door het Faunafonds (verjaging door visuele en akoestische middelen). In §8.3.1 op pagina 48 van uw GBP stelt u hierover: "*Voor het toepassen van schadebestrijding met het geweer bij kwetsbare gewassen is het uitgangspunt om voorafgaand minimaal 2 door het Faunafonds aanbevolen maatregelen te treffen, waarvan een akoestisch en een visueel. Op weide-, hooi- of graszaad percelen met een gewas ouder dan 6 maanden en granen en graszaad in de afrijpingsperiode is menselijke aanwezigheid als preventie naast afschot voldoende*". Dit wordt ook vereist bij het perceelsgebonden verjagen met ondersteunend afschot wat middels besluit 14 (2015) is toegestaan. Conform ons beleid (p. 24, §5.9.2) is bij afschot als populatiebeperkende maatregel de inzet van werende en verjagende middelen niet vereist.

Het blijkt echter dat "*ondanks de huidige inzet van verjagingsmiddelen de schade in de achterliggende periode is toegenomen*" (uw GBP §8.3.1, pagina 48). Dit komt onder andere door gewenning, groei van de populaties en tevens omdat de effectiviteit afhankelijk is van de intensiteit, ruimtelijke schaal, afwisseling en de tijdsduur waarbinnen de maatregelen kunnen worden uitgevoerd. Hiermee wordt duidelijk dat inzet van de door het Faunafonds voorgeschreven verjagende middelen niet volledig als andere bevredigende oplossing kan worden beschouwd.

Uw GBP beschrijft in §8.4 ook mogelijke inrichtingsmaatregelen die kunnen bijdragen aan het beperken van schade. Dit betreft het aanpassen van het opgroeihabitat/ruiplaats, plaatsen van rasters,

waterpeilfluctuaties en verhogen van predatiedruk door het broedterrein toegankelijk te maken voor predatoren. Deze maatregelen kunnen leiden tot minder geschikt leef- en foerageergebied en daarmee een beperking van (de groei van) de populatie. Provincie Noord-Holland bevat echter zodanig veel geschikt leefgebied dat dit te beperkt of voornamelijk lokaal kan bijdragen aan het beperken van de schade. Het aanpassen van teelten kan voor individuele bedrijven een oplossing vormen maar kan niet provincie breed worden opgelegd, gezien de verstrekende bedrijfseconomische gevolgen. Wij constateren dat dit nog verder wordt bemoeilijk doordat er nog geen geschikt gewas is gevonden dat als bevredigend alternatief kan worden aangemerkt (zie "Naar een gansveilig Schiphol", CLM 730-2010).

Nestbehandeling

Op zichzelf is de maatregel op de lange termijn geen oplossing omdat ze altijd dient te worden volgehouden. In samenhang met andere populatiebeperkende maatregelen kan nestbehandeling echter wel bijdragen aan reductie van de populatie omdat de aanwas, en daarmee de toekomstige broedpopulatie, verder wordt beperkt.

Uit tabel 5 blijkt dat de afgelopen jaren intensief gebruik is gemaakt van de mogelijkheid om eieren te behandelen (op basis van de provinciale vrijstellingsverordening). Dit heeft echter nog niet tot een afname in schade aan (landbouw-)gewassen geleid. De inzet van werende en verjagende middelen in combinatie met nestbehandeling is daarom niet als andere bevredigende oplossing te beschouwen. Resultaten uit de 20 kilometer zone rondom Schiphol, waar een samenspel van alle eerder genoemde maatregelen nu een aantal jaar wordt uitgevoerd, laten zien dat er sprake is van een afvlakking van de groei van de populatie en zelfs de eerste indicaties van een stagnering dan wel zelfs krimp van de populatie. Het is dan ook gewenst om nestbehandeling voort te zetten als onderdeel van het pakket aan maatregelen.

Ganzesoort	2009		2010		2011		2012	
	nesten	eieren	nesten	eieren	nesten	eieren	nesten	eieren
Grauwe ganzen	12.759	75.914	19.392	104.373	9.262	55.323	11.177	65.775
Verwilderde boerenganzen	423	3.306	329	1.939	65	521	89	558
Kolganzen	0	0	0	0	0	0	0	0
Brandganzen	1.134	4.589	2.297	10.836	1.082	6.481	2.548	15.224
Canadese ganzen	593	2.935	453	2.926	104	545	35	247
Nijlganzen	495	4.108	312	2.311	106	1.159	134	1.290
Onbenoemde ganzen	116	697	0	0	0	0	0	0
Totaal	15.520	91.549	22.787	122.397	10.619	64.029	13.983	83.094

Tabel 5. Resultaten nestbehandeling in de periode 2009-2012. Tabel 11, p. 39 van het GBP.

Aan verjaging ondersteunend afschot

Het intensiveren van verjaging door ondersteunend afschot uit te voeren kan als aanvullende maatregel worden ingezet om schade perceelgericht te voorkomen dan wel beperken. Indien er echter niets wordt gedaan aan de immer groeiende populaties van ganzen is de mate waarin deze maatregel op termijn nog effect resulteert te beperkt. Dit is al eerder beschreven in het rapport "Overzomerende ganzen: grenzen aan de groei" (Van der Jeugd et al., 2006) waarin werd geconcludeerd dat afschot alleen effectief is wanneer een zeer grote en constante inspanning wordt geleverd. Bij verjagen van ganzen met ondersteunend afschot kan er wel perceelsgebonden schade worden voorkomen maar is het aantal geschoten ganzen te klein - om op de lange termijn en in de schaal waarin schade optreedt - tot het gewenste resultaat te komen.

Conclusie

Uit uw GBP blijkt dat andere mogelijke, op dit moment in te zetten, minder ingrijpende maatregelen waar mogelijk worden ingezet. Wij onderschrijven de conclusie dat de genoemde, minder ingrijpende maatregelen (lokaal) effectief kunnen zijn maar opzichzelfstaand onvoldoende effect hebben om schade aan gewassen op de gewenste schaal te beperken.

Effectiviteit voorgestelde maatregelen

In het Richtsnoer Ganzendoden (publicatie Raad voor Dieraangelegenheden, 2012) wordt in §2.3.1 het volgende opgemerkt over de inzet van afschot voor populatiereductie van overzomerende standganzen in watergebieden: "Afschot is het meest effectief wanneer dit broedparen zijn die in februari-maart vlak voor het broedseizoen worden geschoten (...). Deze individuen produceren dan geen nakomelingen. Afschot na het broedseizoen tot in de herfst betreft inheemse broedvogels en draagt daarmee ook bij aan een reductie van de populatie, maar hierbij

worden veel jonge vogels geschoten die van nature toch al een lagere overlevingskans hebben. (...) Lensink et al. (2010) geven aan dat een combinatie van prikken, schudden en/of oliën van eieren met afschot/vangen van ganzen het meest effectief is."

Uit het bovenstaande kunnen we afleiden dat afschot van broedparen bijdraagt aan populatiereductie. Geadviseerd wordt om afschot van broedparen uit te voeren in samenhang met nestbehandeling, afschot gedurende de zomerperiode (1 maart - 1 november conform ons beleid) en vangacties. In deze samenhang van maatregelen voorziet uw GBP ook. Zoals u in uw GBP op pagina 59, §9.4.4 terecht stelt kan gezamenlijke uitvoering in een regio de effectiviteit verhogen.

De voorgestelde maatregel in samenhang met het overige pakket aan maatregelen draagt naar ons oordeel bij aan populatiereductie. Uit de schadecijfers blijkt duidelijk de toename van schade in de afgelopen beheerperioden, overeenkomstig met de toename in populatieaantallen. Populatiereductie is naar ons oordeel dan ook noodzakelijk om de schade te beperken.

In uw aanvraag heeft u geactualiseerde cijfers aangeleverd van de populatieontwikkeling van verscheidene ganzensoorten (tabel 6). Hierin is inzichtelijk gemaakt dat er sinds de start van het samenstel van de maatregelen zoals beschreven in uw faunabeheerplan een afname van de populatie zichtbaar is bij brandgans, Canadese gans en gehybridiseerde ganzensoorten. Ook alle soorten samen nemend is er een afname van de overzomerende ganzenpopulatie zichtbaar van 4%. Waar in 2014 grotendeels exponentiele groei werd waargenomen is die trend nu gekeerd. Er zijn geen andere invloeden bekend die een dergelijke afname kunnen verklaren. Er zijn geen signalen dat er sprake is van infectieziektes met verhoogde mortaliteit tot gevolg, verminderd oppervlak van geschikt habitat of bereiken van de draagkracht van het leefgebied. Er kan dan ook niet anders worden geconcludeerd dat het samenstel van maatregelen er in slaagt om de gewenste populatiebeperking ten einde de schade te beperken te realiseren. Voor grauwe gans is er nog geen afname zichtbaar. Dit kan onder andere worden veroorzaakt door de immer toenemende aantallen overwinterende ganzen (figuur 3 en 4 van uw aanvraag) - versterkt door strenge winters in de noordelijker gelegen landen - welke vervolgens niet meer wegtrekken omdat de omstandigheden hier zeer geschikt zijn. Tevens moeten de maatregelen waar mogelijk intensiever worden ingezet. Gezien de ontwikkelingen bij onder andere brandgans en de eerdere ontwikkelingen in de Schipholregio kan worden aangenomen dat inzet van het samenstel van maatregelen ook voor grauwe gans provinciebreed een dalende trend kan bewerkstelligen, mits voldoende intensief ingezet.

Zomertelling ganzen	2011	2012	2013	2014	2015	2014 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2013	2015 t.o.v. 2014
Grauwe gans	78945	81903	82371	86165	96792	4%	18%	12%
Brandgans	7363	9129	12007	21674	7718	81%	-36%	-64%
Nijlgans	2365	1990	2835	4501	6028	59%	113%	34%
Canadese gans	4663	3478	4000	5321	2931	33%	-27%	-45%
Soepgans/boerengans	3787	2516	2640	2067	1576	-22%	-40%	-24%
Overige ganzen/hybriden			234	796	78	240%	-67%	-90%
Totaal	97123	99016	104087	120524	115123	16%	11	-4%

Tabel 6. Aantallen zomerganzen volgende zomertellingen (bron: zomertelling LNH. Zie bijlagen.)

Conclusie

Van belang is om te beoordelen of de door u voorgestelde maatregelen een bijdrage zullen leveren aan het hoofddoel; het beperken dan wel voorkomen van schade aan gewassen. Dit is naar ons oordeel het geval.

Gunstige staat van instandhouding

De grauwe gans, brandgans en Canadese gans zijn ganzensoorten welke van nature op Europees grondgebied voorkomen. Eén van de voorwaarden waaraan voldaan moet worden voordat een ontheffing van de verboden in de wet kan worden verleend is dat de gunstige staat van instandhouding van de desbetreffende diersoorten niet in het gevaar mag komen. U verwijst in uw GBP (§7.2, pagina 43) naar het Natura 2000 doelendocument 2006 van het ministerie van LNV (thans EZ), waarin de volgende omschrijving van een landelijke minimum populatie is opgenomen: *"Hiermee wordt bij broedvogels bedoeld op het minimaal aantal noodzakelijke broedparen voor een duurzame landelijke populatie. Essentieel in het voortbestaan van de nationale populatie is het voorhanden zijn van voldoende sleutelpopulaties. Er wordt aangenomen dat voor de meeste broedvogelsoorten 20 sleutelpopulaties een garantie is voor een duurzame landelijke populatie, de landelijke minimumpopulatie wordt bepaald door het aantal gewenste sleutelpopulaties en het minimum aantal paren per sleutelpopulatie"*. U geeft aan dat voor ganzen afgeleid sprake moet zijn van een landelijk minimum van 20 sleutelpopulaties wat zou leiden tot een minimum van 400 broedparen, plus niet broedende vogels en juvenielen (subadulte ganzen). Tevens stelt u in uw GBP het volgende (pagina.44): *"In dit faunabeheerplan is uitgewerkt op welke doelstanden in Noord-Holland we ons in de komende 5 jaar willen richten. Voor grauwe gans, brandgans, Canadese gans en nijlgans in Noord-Holland zal daarmee ruim worden voldaan aan het minimum aantal ganzen dat volgens bovenstaande berekening uitgangspunt is voor heel Nederland. De gunstige staat van instandhouding wordt dus door het voorgestelde planmatige beheer gegarandeerd."*

Wij hebben in ons Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland het acceptabele schadeniveau van grauwe ganzen bepaald op de schade in 2005 en van brandganzen op de schade in 2011. Naar aanleiding hiervan wordt het aantal broedparen uit die jaren als streefgetal gehanteerd. Hieronder volgt de uitwerking wat het voorgestelde planmatige beheer hiermee inhoudt per soort en voor de gunstige staat van instandhouding van de soorten.

Grauwe gans

Uit uw GBP blijkt dat de broedpopulatie van grauwe gans in Noord-Holland sinds 2005 circa vervijfvoudigd is. Daarbij is het aantal broedparen toegenomen van 3.900 tot circa 20.000. Uitgaande van 2005 bedraagt het streefgetal voor de populatie 3.900 broedparen, wat omgerekend leidt tot een totale populatie van circa 15.000 ganzen.

Brandgans

Uit uw GBP blijkt dat de populatie van brandgans alleen al tussen 2011 en 2012 met zo'n 20% is toegenomen. U gaat in uw GBP uit van een gewenste stand van 1.800 broedparen, wat nog steeds een verdubbeling betekent ten opzichte van de stand in 2008. Omgerekend leidt dit tot een totale populatie van circa 7.300 ganzen. De populatie is in 2015 sterk teruggebracht, maar het streefgetal is nog niet bereikt.

Canadese gans

Uit uw GBP blijkt dat het aantal broedparen van Canadese gans in Noord-Holland is toegenomen van circa 400 in 2005 tot circa 600-900 broedparen in 2011. Er geldt een landelijk minimum van 400 broedparen, een stand die enkel in Noord-Holland al wordt gehaald. U gaat in uw GBP uit van een streefgetal van 400 broedparen. Omgerekend leidt dit tot een totale populatie van ca. 1.600 ganzen.

Beoordeling gunstige staat van instandhouding

Met de huidige populatieomvang van grauwe gans, brandgans en Canadese gans zal er meerjarig beheer nodig zijn om de stand van jaarrond verblijvende ganzen terug te brengen naar de gewenste streefgetallen. Totdat deze streefgetallen bereikt zijn hoeft met zekerheid niet te worden gevreesd voor een effect op de gunstige staat van instandhouding; de streefgetallen voldoen ruimschoots aan de eisen van een landelijke minimum populatie. Door jaarlijkse verslaglegging van de uitgevoerde maatregelen en het voortzetten van jaarlijkse tellingen kan worden gemonitord wat de ontwikkeling van de populaties is en of uitvoering van de maatregelen nog wel noodzakelijk en geoorloofd is. Indien dit niet langer aan de orde is en de genoemde streefgetallen zijn bereikt zal gebruik van de ontheffing worden gestaakt (zie besluit 3 in samenhang met voorschrift 7).

Conclusie

Wij concluderen naar aanleiding van hetgeen hierboven en hoofdstuk 7.4 van uw GBP dat de gunstige staat van instandhouding van grauwe gans, brandgans en Canadese gans gezien de huidige populatiegrootte, de landelijke minimum populaties en de genoemde streefgetallen niet in gevaar komt door de voorgenomen maatregel van populatiereductie middels afschot. Wij beoordelen uw aanvraag op dit punt dan ook positief.

Aangezien alle hybride varianten van de eerder genoemde soorten niet kunnen worden gerekend tot de beschermde inheemse diersoorten hoeft het effect van de voorgenomen acties op de gunstige staat van instandhouding voor deze soorten en hybriden niet getoetst te worden.

Middelen

Gebruik van geweer en hond

De aangevraagde middelen om de aangevraagde soorten te kunnen doden zijn geweer en hond. Met gebruikmaking van de middelen geweer en hond zal in de meeste gevallen effectief opgetreden kunnen worden. Hierbij moet worden opgemerkt dat de hond uitsluitend gebruikt zal worden als hulpmiddel om eventueel gewonde dieren op te sporen wanneer deze zich verscholen houden en/of afgeschoten dieren te apporteren. De hond is niet aangevraagd als middel om daadwerkelijk mee te doden, het is slechts een hulpmiddel. Het doden zal gebeuren met het geweer.

Overige toestemmingen

Gebruik van het geweer van één uur voor zonsopgang tot één uur na zonsondergang

U vraagt ontheffing om het geweer te mogen gebruiken vanaf één uur voor zonsopgang tot één uur na zonsondergang. In uw GBP geeft u aan (p. 60/61): *“De FBE acht het gewenst dat de beoogde maatregelen, met name afschot en vangacties mogelijk zijn vanaf 1 uur voor zonsopgang tot en met één uur na zonsondergang. Ganzen verplaatsen zich met name in de schemering tussen foerageergebied en slaapplek. Opstelling van de jager en voorbereiding voor de uitvoering van maatregelen is dan effectief. Zowel gelet op het gedrag van de ganzen als de praktische uitvoerbaarheid voor de uitvoerders van de maatregelen is het gewenst deze extra tijdsruimte te kunnen benutten. Dit geldt ook voor Canadese gans, die met behulp van de landelijke vrijstelling kan worden bestreden, maar waar de uitbreiding buiten de daglichtperiode zinvol is”*. In de goedkeuring van het GBP hebben wij geoordeeld dat voor uitvoering vanaf één uur voor zonsopgang en tot één uur na

zonsondergang aanvullende onderbouwing nodig is, om de noodzaak en effectiviteit van deze aanvullende maatregel aan te tonen.

In de door uw aangeleverde memo's van 25 en 26 maart 2015 (onze kenmerken 577935/592897 en 577935/592900) hebben wij aanvullende informatie ontvangen. In deze aanvullende informatie wordt uw stelling in het GBP dat de grootste trek van ganzen tussen foerageergebied en slaapplek plaatsvindt in de schemering nader onderbouwd. Zowel Smits & Lensink (2014), Ebbing *et al.* (2007) als Fijn *et al.* (2007) concluderen dat ganzen in grote getalen trekken in de schemering. Hierbij vindt de trek doorgaans plaats vanaf minimaal een half uur voor zonopkomst en tot minimaal een half uur na zonsondergang, uitlopend tot een uur voor en na respectievelijk (Fijn *et al.*, 2007). Dit beeld wordt ook bevestigd wanneer de aankomst- en vertrektijden van de ganzen in de Schipholzone worden beschouwd. Hierbij vindt het merendeel van de vliegbewegingen in de Schipholzone plaats in het half uur voor en half uur na, waarbij de vliegbewegingen buiten de Schipholzone dus al eerder zijn aangevangen.

Met artikel 68 van Ffwet heeft de wetgever het mogelijk gemaakt om ontheffing te verlenen van de bepalingen van artikel 72, lid 5 van de Flora- en faunawet, daarmee af te wijken van het bepaalde in het Bbsd en daarmee onder andere af te wijken van de beperkingen die aan het gebruik van het geweer zijn gesteld. Eén van die beperkingen is opgenomen onder artikel 7, lid 9 van het Bbsd: het geweer mag niet voor zonsopgang en na zonsondergang worden gebruikt. Met de genoemde afwijkmogelijkheid kan in gevallen waarin maatwerk noodzakelijk is uitvoering worden gegeven aan beheer en schadebestrijding. Bijvoorbeeld als op basis van gedrag van een diersoort het gebruik van het geweer 's nachts of in de schemering noodzakelijk is. Dat is het geval is bij de ganzensoorten waarop deze ontheffing ziet.

Daarbij geldt dat de Vogelrichtlijn afwijkingen van het strikte beschermingsregime voor vogels toestaat. De Vogelrichtlijn verbiedt het gebruik van het geweer niet. De Vogelrichtlijn verbiedt evenmin het gebruik van het geweer voor zonsopgang en na zonsondergang. De beperking die door de Nederlandse wetgever in artikel 9, lid 7 van het Bbsd aan het gebruik van het geweer is verbonden vindt zijn oorsprong dan ook niet in de Vogelrichtlijn. Dat is een eigen keuze van de Nederlandse wetgever. Wij kunnen daarom op grond van artikel 68 van de Flora- en faunawet ontheffing verlenen van het in artikel 7, lid 9 opgenomen verbod om het geweer 's nachts te gebruiken.

Om het voorgestelde populatiebeheer zo effectief mogelijk uit te kunnen voeren is het belangrijk om de maatregel in te kunnen zetten wanneer dat leidt tot de grootste afschotaantallen. U heeft duidelijk inzichtelijk gemaakt dat het uur voor zonsopgang en het uur na

zonsondergang een zeer belangrijke periode is, zo niet de belangrijkste gezien het grote aantal vliegbewegingen. Op basis van de informatie in uw GBP en de aanvullende informatie hierop oordelen wij dan ook dat het gebruik van het geweer een uur voor zonsopgang en een uur na zonsondergang noodzakelijk is. Wij verlenen u daarom deze ontheffing.

Gebruik van het geweer op zon- en feestdagen.

U vraagt ontheffing om het geweer ook op zon- en feestdagen te kunnen gebruiken. De basis hiervoor ligt in het feit dat – wil er voldoende uitvoering worden gegeven om naar de gewenste stand toe te werken – het uitvoeringstechnisch onhaalbaar is om enkel doordeweeks te mogen uitvoeren. Adequaat gebruik van de mogelijkheden tot het beperken van schade houdt volgens het bestuur van het Faunafonds in dat gedurende de periode dat de schade is geconstateerd er minstens 2 tot 3 maal per week gebruik gemaakt moet zijn van de ontheffing. Indien de schade zich voortzet, dient er gedurende de periode dat de schade zich voortzet eveneens minstens 2 tot 3 maal per week gebruik gemaakt te worden van de ontheffing. De benodigde intensiteit van uitvoering die hierbij wordt voorgesteld kan door de uitvoerders doorgaans enkel doordeweeks niet worden behaald door andere verplichtingen (zoals werk). Het is met de huidige schadecijfers en de doelstellingen zoals beschreven in ons beleid en uw GBP daarmee ongewenst om de uitvoering op zon- en feestdagen niet toe te staan. Wij verlenen u daarom deze ontheffing.

Natuurbeschermingswet

De onderhavige ontheffing wordt aan u afgegeven op grond van de Flora- en faunawet. Op grond van de huidige Natuurbeschermingswet 1998 geldt tevens een vergunningplicht voor activiteiten in of nabij Natura 2000-gebieden die een verslechterend effect kunnen hebben op de kwalificerende habitattypen of een significant verstorend effect kunnen hebben op de soorten waarvoor het gebied is aangewezen. Gezien de aard van de activiteiten is er mogelijk tevens een vergunning op basis van de Natuurbeschermingswet 1998 noodzakelijk. Een beoordeling - en indien van toepassing een vergunning - zijn noodzakelijk voor tot uitvoering in of grenzend aan Natura 2000-gebieden kan worden overgegaan.

Conclusie

Wij beoordelen uw aanvraag van g december 2015 voor een ontheffing (op grond van artikel 68 van de wet), in het belang van het voorkomen van schade aan gewassen als deugdelijk gemotiveerd. De aanvraag voldoet aan het gestelde in:

- de Handreiking overzomerende ganzen;
- de Beleidsnota Flora- en faunawet Noord-Holland (2007);
- het Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland (2014);

- het Ganzenbeheerplan Noord-Holland 2015-2020.

Uit de door u aangeleverde onderbouwing blijkt naar onze mening voldoende dat het belang van schade aan gewassen in het geding is. U heeft voldoende aangetoond dat schade door de soorten grauwe gans, brandgans en Canadese gans binnen het werkgebied van de FBE in de provincie Noord-Holland zo veel mogelijk moeten worden beperkt door middel van het plegen van afschot van broedparen.

Uit de wetenschappelijke literatuur blijkt dat een combinatie van maatregelen nodig is om schade aan gewassen door ganzen te voorkomen (Van der Jeugd *et al.*, 2006). Het doden van ganzen wordt in de literatuur genoemd als één van de maatregelen die in combinatie met andere maatregelen effectief zijn. Het is ons niet gebleken dat er momenteel een andere bevredigende oplossing bestaat waardoor de inzet van het voorgestelde beheer niet noodzakelijk is.

Er is met zekerheid geen effect op de gunstige staat van instandhouding van de grauwe gans, brandgans en Canadese gans.

Het, zoals in uw aanvraag en GBP beschreven, plegen van afschot om schade aan gewassen te voorkomen en te beperken beoordelen wij daarom als afdoende onderbouwd.

Bijgaand treft u ons besluit aan waarmee wij in verband met het voorkomen dan wel beperken van schade aan gewassen:

- u de door u aangevraagde en door ons nodig geachte ontheffing verlenen voor het, in het werkgebied van de FBE in de provincie Noord-Holland, plegen van afschot op broedparen van grauwe gans, brandgans, Canadese gans en verwilderde gedomesticeerde en/of hybride ganzen in al hun verschijningsvormen.

In dit besluit nemen wij voorschriften en bepalingen op, onder andere betreffende toezicht en handhaving.

Besluit

Flora- en faunawet besluitnummer 51 (2015)

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

Gelezen

- het Ganzenbeheerplan 2015-2020 van de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland;
- de aanvraag van de Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland van 9 december 2016 (738611/738916);
- uw memo's van 25 en 26 maart 2015 (577935/592900 en 577935/592897).

Gelet op

- artikel 68 van de Flora- en faunawet;
- de Beleidsnota Flora- en faunawet Noord-Holland van 17 december 2007;
- het Uitvoeringsbeleid Ganzen Noord-Holland van 27 mei 2014;
- het GS-besluit over het Ganzenbeheerplan 2015-2020 van 3 maart 2015.

Overwegende dat

- de aanvraag voldoet aan de door ons gestelde eisen in de Beleidsnota Flora- en faunawet Noord-Holland en het Uitvoeringskader Ganzen Noord-Holland;
- de basis van de ingediende aanvraag is gelegen in het door Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland vastgestelde Ganzenbeheerplan 2015-2020;
- voldoende is aangetoond dat er sprake is van belangrijke schade aan gewassen in het gehele werkgebied van de Faunabeheereenheid Noord-Holland door jaarrond verblijvende ganzen;
- voldoende is aangetoond dat deze schade wordt veroorzaakt door grauwe gans, brandgans, Canadese gans en verwilderde gedomesticeerde en/of hybride ganzen in al hun verschijningsvormen;
- in voldoende mate blijkt dat er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- het plegen van afschot van broedparen een effectief middel is om de populatie te reduceren en daarmee schade te beperken dan wel te voorkomen;
- door het verlenen van de gevraagde ontheffingen de gunstige staat van instandhouding van de beschermde inheemse diersoorten niet in het geding zal komen;
- het Faunafonds positief heeft geadviseerd over het Ganzenbeheerplan 2015-2020;

- het opzettelijk verontrusten van grauwe gans en brandgans reeds is toegestaan op grond van de Verordening vrijstellingen Flora- en faunawet Noord-Holland;
- het opzettelijk verontrusten en doden van Canadese gans reeds is toegestaan op grond van de landelijke vrijstelling;
- geen vrijstelling is of kan worden verleend bij of krachtens enig ander artikel van de Ffwet.

Besluiten

1. Aan Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland op grond van artikel 68, lid 1, sub c van de Flora- en faunawet ontheffing te verlenen van:
  - a. artikel 9 Flora- en faunawet (het verbod dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen);

om op alle gronden liggend binnen het werkgebied van de Faunabeheereenheid, afschot te plegen op broedparen van grauwe gans (*Anser anser*), brandgans (*Branta leucopsis*) en verwilderde gedomesticeerde en/of hybride ganzen in al hun verschijningsvormen;
2. Aan Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland op grond van artikel 68, lid 1, sub c van de Flora- en faunawet ontheffing te verlenen van:
  - a. artikel 74, lid 1, sub c Ffwet (verbod op het gebruik van het geweer op zon- en feestdagen);
  - b. artikel 7, lid 9, sub a van het Besluit beheer en schadebestrijding dieren (verbod gebruik geweer voor zonsopgang en na zonsondergang);

om het geweer weerkromd en van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang te mogen inzetten bij het plegen van afschot op broedparen van grauwe gans (*Anser anser*), brandgans (*Branta leucopsis*), Canadese gans (*Branta Canadensis*) en verwilderde gedomesticeerde en/of hybride ganzen in al hun verschijningsvormen;
3. De ontheffingen zoals genoemd onder besluit 1 en 2 beschikbaar te maken tot een ondergrens is bereikt van:
  - i. 15.000 grauwe ganzen waaronder 3.900 broedparen,
  - ii. 7.300 brandgansen waaronder 1.800 broedparen,
  - iii. 1.600 Canadese ganzen waaronder 400 broedparen;
4. De gelding van deze ontheffing in foerageer- en rustgebieden wordt nader bepaald als volgt:
  - a. in de periode **tot**dat door ons rustgebieden zijn aangewezen geldt deze ontheffing niet in de foerageergebieden;
  - b. in de periode **na**dat door ons rustgebieden zijn aangewezen geldt deze ontheffing niet in de rustgebieden;

- c. Indien foerageer- of rustgebieden, al dan niet gedeeltelijk, overlappen met Natura 2000-gebieden waarvoor op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 een vergunning is afgegeven voor de handelingen zoals mogelijk gemaakt door deze ontheffing, is het onder 4a en 4b genoemde niet van toepassing daar waar sprake is van overlap;
5. Aan Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland toestemming te verlenen als bedoeld in artikel 10, lid 1 in samenhang met artikel 5, lid 1, sub a en b Besluit beheer en schadebestrijding dieren voor het gebruik van de middelen geweer en hond;
6. Op grond van artikel 79 van de Flora- en faunawet aan dit besluit de navolgende voorschriften en beperkingen te verbinden.

Bepalingen en voorschriften

1. De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland blijft als houder van de ontheffing verantwoordelijk voor het naleven van de bepalingen en voorschriften die aan deze ontheffing zijn verbonden;
2. De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland kan jachtaktehouders door middel van een machtiging gebruik laten maken van deze ontheffing. De gemachtigde dient daarom - tezamen met de machtiging - een kopie van deze ontheffing van de Faunabeheereenheid te ontvangen. Elke doormachtiging kan slechts binnen één kalenderjaar worden gebruikt in de periode van 1 februari tot 1 april. Elk kalenderjaar dient bij u dus een nieuwe machtiging te worden aangevraagd;
3. Een kopie van de machtiging, de ontheffing, grondgebruikersverklaring en de jachtakte(s) moeten aantoonbaar aanwezig zijn op of nabij het veld waar de uitvoerders gerechtigd tot uitvoering zijn. Met uitzondering van de jachtakte mogen genoemde documenten langs elektronische weg, leesbaar worden getoond.
4. Het gebruik van deze ontheffing mag niet eerder plaatsvinden dan nadat de gemachtigde onder opgaaf van naam, telefoonnummer gebruiker(s) en aard van de voorgenomen handelingen:
  - a. hiervan per mail of telefonisch melding heeft gemaakt door per week (maandag t/m zondag) de beoogde locaties, datum(s) en tijdstippen via meldenffw@noord-holland.nl of via het servicepunt (0800-9986734, kies optie één; milieuklachten) door te geven EN;
  - b. indien locaties, datum(s) en/of tijdstippen van gemelde uitvoering wijzigen, deze wijzigingen telefonisch meldt via het servicepunt (0800-9986734, kies optie één; milieuklachten).

5. De gemachtigde mag zich laten vergezellen door mede-uitvoerders.
6. Gedode dieren dienen in ieder geval ter voorkoming van de verspreiding van ziekten zo spoedig mogelijk te worden opgeruimd.
7. Zodra uit de zomertellingen blijkt dat de populatie van overzomerende grauwe gans, brandgans en/of Canadese gans het streefgetal bereikt wordt het gebruik van de ontheffing gestaakt.
8. Op de naleving van het in of krachtens de wet gestelde wordt toezicht gehouden door de door de provincie Noord-Holland aangewezen ambtenaren en andere daartoe bevoegde personen.

Geldigheid

Deze ontheffing is geldig vanaf de dag na verzending tot 3 maart 2020 en kan worden gebruikt in de periode vanaf 1 februari tot 1 april.

Conform artikel 74, lid 1, sub a, Ffwet mag uitvoering op grond van deze ontheffing alleen plaatsvinden op velden die voldoen aan de krachtens artikel 49, Ffwet gestelde eisen.

Indien deze ontheffing gebruikt wordt in of grenzend aan Natura 2000-gebied, dient er een beoordeling te hebben plaatsgevonden in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet). Houder van deze ontheffing is zelf verantwoordelijk voor de afstemming met de Nbwet.

Rapportageplicht

De Stichting Faunabeheereenheid Noord-Holland rapporteert jaarlijks middels het jaarverslag aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland over de, op basis van deze ontheffing, uitgevoerde maatregelen. Deze rapportage kan worden gestuurd aan Gedeputeerde Staten, Postbus 3007, 2001 DA te Haarlem ter attentie van de Sector Handhaving (TCG/HH).

Dierenwelzijn

Wellicht ten overvloede wijzen wij u op de zorgplichtartikelen zoals deze zijn geregeld in de Flora- en faunawet en in het bijzonder artikel 73 van de Flora- en faunawet, welke luidt: "*Bij de bestrijding van schade en overlast bij of krachtens de artikelen 65 tot en met 70 dan wel krachtens een ontheffing als bedoeld in artikel 75, dient onnodig lijden van dieren te worden voorkomen*".

Wijziging en intrekking

Deze ontheffing kan op grond van de criteria genoemd in artikel 80 van de Ffwet worden gewijzigd of ingetrokken. Dit is bijvoorbeeld het geval als in strijd met de aan deze ontheffing verbonden voorschriften wordt gehandeld. Tevens zal gebruik van de ontheffing worden gestaakt indien de streefgetallen zoals genoemd onder besluit 3 zijn bereikt.

Wij zullen dit besluit in de Staatscourant en op de website van de provincie Noord-Holland publiceren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,
namens dezen,

sectormanager vergunningen
mw. drs. I.A.M.J. Sweep

Deze brief is digitaal vastgesteld en daarom niet ondertekend.

2 bijlagen

- Faunafonds advies
- Zomertelling LNH

Bezwaar

Als u belanghebbende bent kunt u binnen zes weken na de verzending, uitreiking of publicatie van dit besluit schriftelijk bezwaar aantekenen. Het bezwaarschrift kunt u sturen aan Gedeputeerde Staten van Noord-Holland, ter attentie van de secretaris van de Hoor- en adviescommissie, Postbus 123, 2000 MD Haarlem.

Ook kunt u voor meer informatie de provinciale website bezoeken:

www.noord-holland.nl.

Kopie aan: Faunafonds, Ministerie van Economische Zaken